

Heceli Şiir Yapısı ve Türleri

Bu yazıda geçecek ‘şiir’ kavramı geleneksel/hece/halk şiiri anlamında kullanılacağı dikkate alınmalıdır.

Heceli şiirde ölçü, dizelerin hece sayısındaki eşitlik ilkesi üzerine kuruludur. Hece ölçüsü ya da hece vezni olarak adlandırılan bu kural, geleneksel hece şiirini belirleyen önemli koşullardan biridir.

Geleneksel şiir temelde, hece sayısına bakılmaksızın 4 dize üzerine kurulu bir yapıdadır. Bazı durumlarda dize sayısındaki eksilme ya da artma şiirin genel kuralların içinde eriyip gider. Bu eksilme ve artmalar genellikle ezgi ile gündeme gelmektedir. Yani türküye dönüşen heceli şiir, böylesi durumlarda bazı dizeler eklenerek ya da bazı dizeler yinelenerek kendi içinde bir uyum oluşturur, renk katar. Ancak bu türden ekler, dize düşmelerinden daha fazla görülür.

Daha sonra daha ayrıntılı olarak değinileceği gibi biçimler hece sayısına göre ayrılmasına karşın, türkü olarak söylendiğinde ezgi ve ritmine göre kendi içlerinde de bölümlenir. Örneğin aynı hece sayısına sahip şiirler, söylenişlerine göre değişik özellikler gösterebilir. 11 heceli bir şiir, *koşma* olabileceği gibi *koçaklama*, *semah* ya da başka bir alt başlıkta toplanabilir.

Aşık edebiyatında kendine özgü olan birçok türün yanında artık geleneksel şiir içinde yerini bulmuş ve kendi özgü şekillenmiş divan şiiri örnekleri de bulunmaktadır. Divan edebiyatından halk edebiyatına geçen *divan*, *kalenderi*, *musammat*, *semai* gibi kalıplar vardır.

Aşık edebiyatında genellikle 7, 8 ya da 11 hece yapısı egemendir. Ancak bu ölçülerin dışında birçok şiir örneği bulunmaktadır. 5 heceden 16 heceye dek çok değişik ölçülerde yazılmış şiir örnekleri de vardır.

Şiirin belli aralıklarındaki yerleri ‘durak’ olarak adlandırılır. Aslında durakların, fiziksel olarak oldukça doğal bir gerekçesi bulunmaktadır. Müziğin de şiirin de insana özgü ve en rahat biçimde yorumlanacak, okunacak kalıp içinde ele alınması gereken bir yapısı var. Sözgelimi, insan nefesinin belirli aralıklarla alındığı düşünülürse, kendi doğallığında bir durak yapısı olacağı da anlaşılır. Dizedeki hece sayısına göre yerleri belirli kaymalarla değişebilmektedir.

7 heceliler genelde ‘mani’ olarak adlandırılır. Genellikle durak kullanılmaz. Zaten kısa olan dize, bir de durakla kesintiye uğradığında pek hoş gelmeyebilir kulağa. Ancak bazı durumda $4+3=7$ bölümlenmesi kullanılmıyormuş gibi düşünülebilir. Ama ağırlıkla bir solukta bir dize söylenir.

Aşık edebiyatında da birçok örneği bulunmasına karşın, maniler geleneksel halk şiirinde kullanılan en yaygın olan türlerdendir. Özellikle geleneksel türkülerin büyük bir bölümü manilerden oluşur.

Genel olarak 2 ya da yerine göre 3 dörtlükten oluşan ve uyak olarak dörtlükler arası bağlantı olmayan şiir türü olarak kabul edilse de 14 dizeli örneklerle de rastlamak olanaklıdır. Uyak düzeni genelde şöyledir:

1. Dörtlük A A B A
2. Dörtlük C C D C
3. Dörtlük E E F E

Ancak bu konuda tam bir kesinlikten söz etmek mümkün değil. Çünkü başka örnekleri de görülebilmektedir.

Bir başka tür ise ‘semai’ olarak adlandırılan 8 hecelilerdir. 8 hecelilerin durağı, $4+4=8$ biçiminde görüldüğü üzere tam yarıdadır. *Semai* de mani gibi halk şiirinde yaygın olarak kullanılan türlerden biridir.

‘Koşma’ olarak bilinen 11 hecelik şiirde ise genelde 2 ayrı durak biçimi bulunmaktadır. İlki $6+5=11$, teki ise $4+4+3=11$ kalıpları üzerine kurulur. Temel kural olarak, bir şiirde (veya hiç olmazsa aynı dörtlük içinde) bu ölçülerden yalnızca biri kullanılmalıdır. Ancak böylesi olabileceği gibi, geleneksel şiirde çoğu zaman ikisi birden görülebilmektedir. Divan şiirindeki kesin kurallara, halk şiirinde aynı önemde dikkat edilmediği bir gerçek. Bazı zaman ölçü, uyak, hatta dil kuralsızlıklarıyla karşılaşmak mümkündür.

Bu anlamda hece ölçüsüne bakarak şiirin türünü ya da makamını belirlemek her zaman mümkün değildir. Çünkü aynı ölçülü bir şiir, ezgisine göre başka türlü adlandırılabilir. Örneğin, 11 heceli bir şiir ‘koşma’ olabileceği gibi, bunun başka bir türü ‘güzelleme’ de olabilir. Bu anlamda yalnızca hece değil, ezgi ve şiirin içeriği de başka bir boyutta belirleyici olabilmektedir.

Uyak/Kafiye

Ağırlıkla dize sonunda yer alan birbiriyle ses benzerliği olan sözcüklerin kullanılması kuralıdır.

Halk şiirinde uyak eski zamanlardan beri genellikle göze değil kulağa yönelik ve sözcük sonlarındaki ‘hafif’ ses benzerlikleriyle yetinme biçimindedir. Sözgelimi yazılışları farklı olsa bile kulağa geliş biçimindeki benzerlik genellikle yeterli görülmektedir. Kuşkusuz, okuma yazma ya da belirli bir eğitim almamış geniş halk topluluklarında, yazıya değil de söze (ve buna bağlı olarak kulağa) dayalı bir uyak biçiminin ne çıkması yadırganacak bir durum sayılmaz.¹

---

¹ Bu anlamda öteki dillerden etkilenen ve yörelerin kendi ağızlarına uygun olarak belirlenen uyaklar bugünün Türkçesiyle yazıldığında birtakım eksiklikler çıkabilmektedir. Ancak kulağa dayalı ve bölgesel ağızla söylendiği düşünülürse bir eksiklik olmadığı anlaşılabilir.

Uyak yerine *kafiye* sözcüğü de kullanılmasına karşın halk şiirinin biçimine tam denk düşmemektedir. *Kafiye* kavramı, her ne kadar *uyak* kavramıyla aynı anlaşılabilir, ‘sonda’ ya da ‘arkadan gelen’ anlamındadır. Divan şiiri ya da halk şiirinin bir bölümünü açıklaması bakımından da doğru sayılabilir. Ancak son sözcüklerdeki benzeşim yerine ön sözcüklerdeki benzeşim üzerine kurulu şiir biçimine uymadığından kafiye sözcüğünü kullanmamak daha yerinde olacaktır. Tabii ki kullanılması ille de bir yanlış veya eksiklik değildir.

Aşık edebiyatında uyak yerine ayak sözcüğü kullanılır. Örneğin bir karşılaşma sırasında ilk sözü açacak kişinin² vereceği uyak, *ayak açmak* olarak geçer.

Halk şiirinde uyak (bazı zamanda yöresele geleneklere bağlı olarak) çeşitli özellikler gösterir. İlk dördlüğün 2. dizesi ile ilk ve sonraki dörtlüklerin son dizeleri birbiriyle uyaklıdır.

Bu biçimler genelde şöyle gösterilir:

1. Dörtlük   A B A B
2. Dörtlük   C C C B
3. Dörtlük   D D D B
4. Dörtlük   E E E B

Bir örnek de 2. ve 4. dizelerin birbiriyle uyaklı, 1. ve 3. dizenin ise uyaksız olması şeklindedir. Bu gelenek özellikle Azerbaycan ve Kuzeydoğu Anadolu’da yaygın, dahası temel olma niteliğindedir.

1. Dörtlük   A B C B
3. Dörtlük   D D D B
3. Dörtlük   E E E B
4. Dörtlük   F F F B

Kullanılmasına karşın halk şiirinin temel kurallarıyla uyuşmayan ve genellikle bilinmediğinden dolayı yanlış kullanılan biçim ise ilk 3 dizenin birbiriyle uyaklı, 4. dizenin de sonraki dörtlüklerin 4. dizeleriyle uyaklı olmasıdır. 2. dizeden başlayan uyak temelinin göz ardı edilmesi özellikle eski ve ağızdan ağza gelen şiirlerde/türkülerde ilk dördlüğün kaybolmuş olduğu kuşkusunu gündeme getirmektedir.

Kulağa dayalı uyağın yaygın olması nedeniyle bazı başka yanılısama ve değişiklikler de gündeme gelmektedir.³

---

² Bu kişi söze başlayan aşık olabileceği gibi, karşılaşmanın tarafı olmayan, toplantının yöneteni, ileri geleni ya da başka biri olabilir.

³ Bu uyak biçimi yanlış olarak nitelemek yerine eski dönemlerden günümüze ulaşan şiirlerdeki karışıklık konusuna değinmekte yarar var. Hem yazılı kaynaklara geçmeyen, hem de bazen yanlış ya da eksik geçen birçok şiirin yukarıdaki uyak sistemine göre kaydedilmesi, bazı şiirlerin ilk dördlüğü ya da bazı ilk dörtlüklerinin eksik olabileceğini düşündürmektedir. Bu anlamda *abab* ya da *abcb* ölçüsüyle yazılmış şiirlerde böylesi karışıklık ya da kuşku olasılığı azalmakta, ortadan kalkabilmektedir.

1. Dörtlük A A A B
2. Dörtlük C C C B
3. Dörtlük D D D B
4. Dörtlük E E E B

Özellikle Uygurlarda kullanılan dize başı (ön uyak), giderek Türkçenin geçirdiği aşamayla birlikte yer değiştirerek dize sonuna kaymıştır. Ancak her şeye karşın ön uyak biçimi her dönemde kullanılmaktadır.

Aşe Sultan'ın bir şiirinin ilk dörtlüğü şöyle:

Acem şalı vala dökülsün yere
Sürüsün kızımız ceylana benzer
Nazarım değmesin ahu gözlere
Yürüsün kızımız ceylana benzer⁴

Her ne kadar son uyak belirleyici olsa bile ön uyak biçimine ilişkin yeterince örnekleme yapılabilir.

Türkçe şiirin tarihine bakıldığında 4 farklı uyak biçimi görülmektedir: Dize başında, dize başında ve sonunda, dize ortasında ve sonunda, dize sonunda.

Orta uyak *Aşık Erdemli*'nin bir şiirinde olduğu gibi:

Ağzından çıkacak her türlü sözü
Önce mihenge vur sonra da söyle
Tereddüt edersen sözünden yana
Önce vicdanan sor sonra da söyle⁵

Bunların yanında, bir dizede birden çok uyaklı şiir örnekleriyle de karşılaşmak olasıdır.

Zorlu Huzuri (1886-1951) ile *Posoflu Müdami* (1914-1968), karşılaşmalarının birinde kullandıkları biçimle bu anlamda önemli bir örnek oluşturmaktadırlar.

Ayrıca buna ek olarak günümüzde de bir dizede birden fazla uyak kullanma biçimi, bazı aşıklar tarafından uygulanmaktadır. Zorluğu nedeniyle yaygın olarak kullanılmamasına karşılık bu türden örneklerle rastlamak olanaklıdır.⁶

Halk şiirinde kalıplaşmış çeşitli türler bulunmasına karşın, konu sınırlaması yapmak çoğu zaman doğru görünmemektedir. Değişik

---

⁴ Şiirin tamamı için bkz.: *Bekir Karadeniz & Orhan Bahçıvan-Doğulu Halk Şairleri 1-2*, KaraMavi Yayınları, 2010, *Aşe Sultan* bölümü.

⁵ Şiirin tamamı için bkz.: *Bekir Karadeniz & Orhan Bahçıvan-Doğulu Halk Şairleri 1-2*, KaraMavi Yayınları, 2010, *Aşık Erdemli* bölümü.

⁶ Ayrıntılar için bkz.: *Bekir Karadeniz & Ali Cem Akbulut-Alevi-Bektaşî Şairleri 1-11*, KaraMavi Yayınları, 2021, *Posoflu Müdami ve Devran Baba* bölümleri.

araştırmalarda ve birçok kere yinelendiği gibi, insana ilişkin her Şeyi işleyen Şiiri belirli kalıplarla açıklamaya çalışmak çoğu zaman uygun olmamaktadır. Bazen ezgisi, ritmi ya da içinde geçen herhangi bir kavramdan dolayı bir türküyü/Şiiri bir biçime sokmak olayı daraltmak olabilir. Bundan dolayı, bazı tanımlamalar altında incelense bile belli bir esneklik payı ile düşünmekte yarar var.

Yukarıda değinilen tasavvufi konulardan sevdaya, doğumdan lme akla gelen her Şeyi içeren halk Şiirini, gelenekselleŐmiŐ ve temel olarak kabul edilenler anlamında Şöyle sıralamak olası: *AĞıt*, *destan*, *güzelleme*, *koçaklama*, *muamma*, *oğt*, *taşlama* en yaygın türlerdir. Bu türlerin bazıları belli yörelerde daha yaygın, bazıları ise başka yörelerde daha yaygın olabilmektedir.

Gzellemenin her yerde çok yaygın olmasına karşın, muammanın, özellikle Kuzeydoğu Anadolu, Kafkaslara doğru daha yaygın olması gibi örneklerle ayrıntılandırmak olanaklı bunları. Yine de tüm ayrıntılı tanımlamalara karşın, Şiirin/türkünün genelinde var olan sevgi oğesi belirleyicidir.

Çoğu zaman, sözü edilen Şiir biçimleri birbiriyle iç içe girer. Bir Şiir değişik birçok özellik taŐıyabilir. Belki ağırlıklı yanına bakılarak adlandırılabilir. Ancak her Şeye karşın bu adlandırmaların her zaman söz konusu olan biçimlerden birine tam olarak⁷ uymayabilir.

Bu bölümlenmeler, daha önce de değinildiği gibi yalnızca hece sayısındaki farklılık değil, ezgi ve ritimlerine göre de belirlenirler. 11 heceli bir Şiir, ezgisine göre, *koçaklama*, *güzelleme* ya da başka bir Őey olabilir. Hece sayısı bir yana aynı Şiirin bile, bazı zamanlarda uzun havadan oyun havasına dek çok değişik biçimleri olduğuna sıkça rastlanabilmektedir.

Yine de bunlara ilişkin genel açıklamalar yapmak gerekirse bazı ana baŐlıklar altında Şöyle tanımlanabilir:

AĞıt

Herhangi bir nedenle gündeme gelen bir ya da birden çok kiŐinin ölümü dolayısıyla yazılan/söylenen/yakılan halk Şiiri türüdür. AĞlamak szcgnden gelen ağıt, doğrudan da bu anlamda kullanılmaktadır.

AĞıtlar, bir Şair tarafından olabileceği gibi ölenin yakınları, tanıdıkları ya da bu iŐi kendilerine meslek edinmiŐ olan ‘profesyonel’ ağıtılar tarafından da söylenebilir. Dahası ağıtıların çok büyük bir bölümü kadınlardan oluşur.

---

⁷ Burada anlatılmak bir tanıma sıkıŐtırılan Şiirin başka yanlarının gizlenmesi, göz ardı edilmesi tehlikesine dikkat çekmek içindir. Yoksa Şiirin yüzde kaçının Şöyle, yüzde kaçının böyle olduğu gibi mekanik bir tanımlama ile açıklamaya çalışmak düşüncesi değil bu.

Ağıtlar, aşık şiirinde/türküsünde önemli bir yer tutar. Öteki şiir/türkü örneklerinde de olabileceği gibi, zamanla değişip başka biçimlere dönüşebilir.

Genellikle bir şair/aşık tarafından yazıldığında ‘ağıt’ yerine ‘destan’⁸ deyimi kullanılır.

Destan

Daha çok toplumu ilgilendiren doğal, siyasal, dinsel konuları işler. Savaş, göç, ayaklanma, salgın, toplu kırımlar, sel, deprem, yangın gibi doğal felaketler vs. destan konusu olabilir. Böylesi toplumsal sorunlar olabileceği gibi, yerleşim yerlerine/bölgelerine ya da hayvanlara ilişkin birtakım destanlar da bulunabilir. Göle Destanı, Kırat Destanı, Köroğlu Destanı vs. bunlara verilebilecek en kolay örnekler olarak kabul edilebilir. Ayrıca mizah boyutu olan ve destan olarak adlandırılan uzun şiirler de bulunmaktadır.

Halk şiirinin yapısına uygun olarak, her olaya ilişkin, insanı doğrudan ya da dolaylı ilgilendiren her konuda destan örneklerine rastlamak olanaklıdır.

Deyiş

Bugüne dek başlı başına incelenmeyen ancak *Alevi-Bektaşi* geleneğinde temel şiir özelliği taşıyan ‘deyiş’ ise yapı itibariyle 11 hece üzerine kuruludur. Deyiş de yukarıda açıklanan kuralların dışında dörtlük sayısıyla da ötekilerden belli biçimlerde ayrılır. Örneğin deyişler temelde 5 ve 7 dörtlük üzerine kuruludur. 4 ya da 6 dörtlükten oluşan deyiş okunmaz. *Alevi-Bektaşi* geleneğinde herhangi bir cemde ya da benzer bir mecliste 4 ya da 6 dörtlük okunan deyişte bir eksiklik ya da ekleme olduğu bilinir.

Örneğin Kafkas ve Anadolu’daki en önemli boyutu olarak günümüzde daha çok Artvinli şairlerde görülen Livane şiiri de kendi kuralları itibariyle temelde 3 dörtlükten oluşur.⁹

Deyişler şiir itibariyle öteki biçimler içinde de incelenebilecek özelliklere sahiptir.¹⁰

---

⁸ Halk edebiyatındaki ‘destan’ kavramının asıl anlamı düşünöldüğünde buradaki destan sözcüğünün başka (ille de yanlış demek istemiyorum) anlamda kullanıldığı anlaşılmaktadır.

⁹ Ayrıntılar için bkz.: *Bekir Karadeniz-Artvinli Halk şairleri, AKYD Yayınları, Ankara 2002*

¹⁰ Ayrıntılar için bkz.: *Bekir Karadeniz & Ali Cem Akbulut-Alevi-Bektaşi şairleri 1-11, KaraMavi Yayınları, Ankara, 2021.*

Güzelleme

İnsandan doğaya her tür güzelliği işleyen şiir türüdür. Halk şiiri/türkü-sündeki en yaygın türlerden biridir. Şair kendisi için önemli olan, sev-giliden doğaya dek herhangi bir şeyi çeşitli benzetmelerle överek anlatır.

Koçaklama

Savaş, yiğitlik gibi konuları işleyen, destana göre daha kısa ve özlü şiir türüdür. Genellikle abartılı sayılabilecek anlatımları vardır. *Köroğlu, Dada-loğlu* şiirleri bu konudaki ilk akla gelen örneklerdir.¹¹

Koşma

$6+5=11$ ya da $4+4+3=11$ heceli, genellikle 3-5 dörtlükten oluşan, halk şiirindeki en yaygın türdür. Genelde sevgi, özlem, ayrılık gibi konuları işlemesine karşın, halk şiirindeki çeşitlilik ve kesin kuralların bulunma-ması nedeniyle bu türü, yalnızca yukarıda adı geçen birkaç konuyla sınırlamak doğru olmaz.

Bazı durumlarda güzelleme ile içiçe girebilmekte ya da başka bir türe dönüşebilmektedir.

Muamma

Bu tür, ağırlıkla aşıklar arası bir yarışma niteliği taşır. Bilgi, önsezi, zekaya dayanan bilmece şiirdir. Aşıklar arası atışma ortamlarında yaygın olarak kullanılır. Konu genellikle dini tarih ve mitoloji ağırlıklıdır. Son 30 yılda azalmış olmasına karşın bu türden örneklerle rastlamak olanaklıdır. Bu gelenek de özellikle Kuzeydoğu Anadolu'da yaygındır.

Öğüt¹²

Halk ozanlarının yaygın olarak kullandıkları türlerden biridir. Nasihat olarak da bilinen bu biçim, toplumu ilgilendiren genel ahlak kuralları, dini vs. konularda bilgece söz söyleme olarak görünür. Birey ya da toplumu uyarır, avutur ve yol gösterir nitelikteki şiirlerdir.

Kimi zaman başkasına, kimi de kendine söyler bir biçimde olabilir.

---

¹¹ Ayrıntılar için bkz.: *Bekir Karadeniz & Ali Cem Akbulut-Alevi-Bektaşî Şairleri 1-11, KaraMavi Yayınları, Ankara, 2021.*

¹² Aslında önceleri bu türün adı 'nasihat' olarak geçmekteydi. Dilin değişmesiyle bu kavram da artık ağırlıkla 'öğüt' olarak kullanılmaktadır.

Öğüt şiirinin bir alt türü de ‘ters öğüt’ olarak bilinir. Doğrudan öğüt verme yerine olası terslikleri tavsiye etme biçiminde geçer. Ancak son dörtlükte gerçek öğüt havasına döner.

Taşlama

Ağırlıklı konusu insan olmasına karşın, insandan doğaya dek çok çeşitli konuları içeren alay, yergi, iğneleme, eleştiri unsurları taşıyan şiirlerdir. Sevgiliden yöneticiye, imamdan tefeciye dek birçok konu işlenebilir. Özellikle, bugün ‘politik’ ya da ‘protest’ olarak adlandırılan türü¹³ de içerir.

Bunların dışında Azerbaycan aşıklık geleneğinde geçen bazı türler vardır. Özellikle Aşık Şenlik (1850-1913) tarafından Anadolu’ya taşınan örnekler bulunmaktadır.

Divani, yedekli koşma, şeki (ya da sicilleme), bayati gibi türler içinde sıralanabilir.

Bunlardan yedekli koşma ve şeki, geleneksel 4 dize biçimine uymayan türlerdir.

Yedekli koşma, koşma ile mani türlerinin karışımı niteliğinde bir biçimdir. 11 heceli olan koşmanın ilk 2 dizesiyle son 2 dizesi arasına yerleştirilen, 7 heceli mani olmak üzere 4 ya da daha fazla dizeli şiir/türkü biçimidir. Uyakları ise aşağıdaki gibidir:

1. Kıta   A B B B C B A B
2. Kıta   D D D D A D D B
3. Kıta   E E E E A E E B

Şeki, tüm dizelerin birbiriyle uyaklı, sondan bir önceki dizeninse uyaksız olduğu $8+8=16$ heceli her biri 17 dizeden oluşan 3 bentli şiir şeklidir.

Azerbaycan’ın Şeki (Nukha) bölgesinden yayıldığı için bu adla anılır. Bu tür, Anadolu’da yalnızca Kars bölgesinde kullanılır. Karşılarca bu tür, *sicilleme* olarak adlandırır.

Oğuzların Batıya göçen Bayat kolunun Azerbaycan, Doğu Anadolu ve Kerkük bölgelerine yerleşmeleriyle yaygınlaştırdıkları bir tür olan bayati, mani özellikli bir biçimdir. Yani $4+3=7$ heceli ve uyak sistemi de aabc şeklindedir.

Divani diye adlandırılan tür ise $8+7=15$ heceli şiirlerdir. Uyak ise şöyledir:

---

¹³ Bazı aşıklar, söyledikleri taşlamalar yüzünden ciddi sıkıntılar yaşamıştır. Kovuşturmaya uğrayan, hapsedilen, eziyet edilenlere ilişkin epey örnekleme yapmak olasıdır bu anlamda.

1. Dörtlük   A A B A
2. Dörtlük   C C C A
3. Dörtlük   D D D A¹⁴

Teknik konular dışında şiir yazmaya ilişkin bazı ipuçları işe yarayabilir.

Öncelikle şiir yazmanın sadece alt alta sıralanmış ve birbiriyle uyaklı kelimeler bütünü olmadığını belirtmekte fayda var.

Şiir, bilginin ve duygunun, bilgece, akılda kalacak, insan ruhunu okşayacak şekilde anlatılmasıdır. Bir dili günlük işlere yetecek kadar konuşma kabiliyeti şiir yazmaya yetmez. Aynı kavramı, anlatımı gerektiğinde başka kelimelerle anlatabilmek lazım.

Yeni başlayanların ve kendini geliştirmek isteyenlerin ilk elde tüm şiir tarzlarıyla uğraşmasına gerek yok. Öncelikle 8 ve 11 heceli şiirler üzerinde çalışmalarını iyi olur. İnsan nefesine en kolay adapte olabilecek tarz bu ikisidir. Uyak sistemleri de aynı olduğundan birinden birine geçmesi rahat olabilir.

İyi şiir asla uzun şiir değildir. 3-5 kıta sadece başlangıç için değil genel olarak idealdir.

Kısa şiir bir yetersizlik veya beceriksizlik belirtisi değildir. Tam tersine önemli geniş bir konuyu ve duygu yoğunluğunu öylesine damıtıp imbikten geçirerek en rafine hale getirmek için çok daha fazla beceri ve işlem gerekir.

Şiirde eğer özellikle vurgu yapılmak istemiyorsa aynı kelimeleri tekrar etmekten özenle kaçınmalı. Kısa şiirde bu tür kelime tekrarları daha kolay fark edilir ve değiştirilir.

Şiir yazarlar (henüz şair demiyorum) belli bir aşamaya gelince deneme mahiyetinde okunan veya önlerine konan bir şiiri başka kelimelerle yazmaya çalışabilirler.

Ayrıca kısa bir hikaye okunup veya anlatılıp onun şiir halinde ifade etmeye çaba sarf edilebilir.

Ödev olarak yazılan şiirler (isimsiz) karşılıklı değiştirilerek eksiklerin bulunması istenebilir. Şiirin kime ait olduğu bilinmemesi önemli. Onun için mahlas kullanılıyorsa oraya aynı hece sayısında bir kelime eklenebilir.

---

¹⁴ Geleneksel şiir hakkında daha ayrıntılı bilgiler için bkz.:

Bekir Karadeniz & Orhan Babçıran-Doğulu Halk Şairleri 1-2, KaraMavi Yayınları, Ankara, 2010.

Bekir Karadeniz & Ali Cem Akbulut-Alevi-Bektaş Şairleri 1-11, KaraMavi Yayınları, Ankara, 2021.